

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 22

3. lipnja 2010.

cijena 100 Ft

**Poprsje Ante Evetovića Miroljuba
u Aljmašu, djelo poznatoga
hrvatskog kipara Ivana Meštrovića,
kopija subotičkog spomenika iz
1936. godine**

Komentar

Kulturna, jezična autonomija u praksi

Kulturna autonomija brojčano malih manjina, pa tako i hrvatske manjine u Mađarskoj, trebala bi biti jamstvo zaštite, očuvanja i razvijanja vlastitog identiteta. Trebala bi, morala bi, i mogla bi biti.

Ali praksa još je predaleko od deklarirane kulturne, jezične autonomije. Naime na terenu, pogotovu u malim naseljima gdje žive nacionalne manjine, za to često ne postoje ni minimalni uvjeti. Sa strane većine nije dovoljno samo poštovati etničke, jezične, kulturne, vjerske posebnosti, nego stvoriti prikladne okolnosti koje će im osigurati uvjete za očuvanje, ali i razvijanje samobitnosti.

Nažalost, suprotno spomenutome, „prvi jezik“, osim rijetkih obitelji, jezik je neposrednog okruženja, dakle jezik većine, a „drugi jezik“ jest jezik manjine koji se podučava, uči u školi, međutim i tu ima vrlo malo ili nikakve mogućnosti da se jezik njeguje izvan školskoga sata.

Napose je velik raskorak na polju javne uprave gdje se manjinski jezici vrlo slabo ili nikako ne pojavljuju u uporabi, jednostavno zbog nedostatka odgovarajućeg kadra, ili pak zbog toga što se daje samo ako se odlučno zahtijeva, ali ne i inače kako bi se omogućilo unapređenje postojećega jezičnog stanja.

Za očuvanje i njegovanje materinskog jezika, ili nazovimo ga prvog jezika, potrebna su i financijska i pravna jamstva kako bi se on mogao rabiti ravnopravno u što širem krugu, na što širem području. U protivnom, i dalje će prvi jezik ostati jezik većinskoga naroda, a materinski će se jezik ograničiti samo na školski sat kako je to, izuzev nekoliko naselja ili škola u Mađarskoj, i danas.

Bez navedenog su nacionalne manjine, tako i hrvatska manjina u Mađarskoj, osuđene na polako, ali sigurno izumiranje. S druge strane pripadnici manjina naglašenije bi se trebali boriti za svoja jezična, kulturna prava. Zahtijevati širu primjenu hrvatskoga jezika u javnoj uporabi, dvojezične natpise naselja, ulica, kulturnih spomenika, koji umnogome pridonose očuvanju i jačanju nacionalne svijesti.

Ne smije se zaboraviti pri tome da specifična pojedinačna i kolektivna prava manjina jesu dio temeljnih ljudskih prava i sloboda. Kako uz ostalo stoji i u preambuli manjinskoga zakona: „sveukupnost tih prava nije dar većine i nije povlastica manjine, a njihov izvor pak nije brojčano stanje nacionalnih i etničkih manjina, nego je pravo različitosti koja se temelji na pravu pojedinca i poštivanje društvenoga mira.“

Da se izborimo za svoja temeljna ljudska prava i slobode, za specifična pojedinačna i kolektivna manjinska prava, zadaća je svakog od nas. Ali za ostvarivanje i pojedinačnih i kolektivnih prava moraju su boriti i izboriti naši predstavnici u mjesnim, županijskim i državnim manjinskim samoupravama, krovnim, županijskim i mjesnim civilnim udrugama.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan“

Kod Saveza Hrvata u Mađarskoj, zasada bar kod članova njegova Predsjedništva, organizacije koja se sprema za proslavu 20. obljetnice djelovanja, još uvijek nije posve jasno što i kako glede članstva kod njegova delegiranja na predstojeći kongres. Direktno članstvo i članstvo udruga u Savezu te članovi udruženih udruga.

Kakvi su suodnosi jednih naspram drugih. Članstvo Savezovih regijskih udruga, uglavnom samostalnih pravnih subjekata koji okupljaju Hrvate, pretendira putem Saveza Hrvata u Mađarskoj nastavljati predstavljati onu regionalnu podijeljenost Hrvata koja nas prati već dvadeset godina, od utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj: Gradišće, Podravina, Bačka, Baranja, Zala, Budimpešta, i koja je alfa i omega državnog djelovanja najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, HDS-a, od prvoga samoupravnog ciklusa otprije šesnaest godina. Nije bez vruga da su nam na vratu i predstojeći manjinski izbori. Treba oformiti liste, koalicije kako bi se ostvarili zastupnički mandati najprije u mjesnim, a potom u županijskim i državnoj samoupravi. Savez te takozvane regijske podružnice, od kojih su neke registrirane, neke nisu, neke se ne mogu natjecati, neke mogu, pomaže iz svoga proračuna već godinama ovisno o njegovoj veličini. Dakle približavaju se lokalni i manjinski izbori, približava se vrijeme održavanja Savezova redovitog kongresa (po sadašnjem Statutu svake

četiri godine). A ima još uvijek mnogo nedorečenih pitanja. Posljednji kongresni događaju se u izbornoj godini, što i nije baš najsretnije rješenje. Zemaljski je odbor Saveza Hrvata, između dva kongresa, Savezovo najviše tijelo. Kako saznajemo, on bi trebao na svojoj sjednici u Baji odrediti Savezovu ulogu na izborima, odlike kandidata, principe koaliranja, načela delegiranja delegata na kongres... Jesu li članovi samo one osobe i udruge koje su se izrazile pristupnicom i uplatile članarinu za Savez ili i oni koji su uplatili članarinu samo za regionalnu udruhu? Nedavno su se nazočni članovi na sjednici Predsjedništva složili, nakon žučne rasprave, kako članovi SHM-a jesu svi članovi pojedinih regija, a osnova načina delegiranja jest članstvo regije, po kojem na 25 osoba računa se jedan delegat. Ne znam što je s drugim udrugama koje su učlanjene u Savez ili se namjeravaju učlaniti u nj do toleriranog roka, 30. lipnja. A što je s pojedincima, članovima Saveza, koji su uplatili članarinu u proteklom godinama? Imaju isti status kao članovi učlanjenih udruga? Ili je i to regulirano postojećim Statutom? O svemu će raspravljati Zemaljski odbor. Najsretnije bi bilo promatrati Savez kao udruhu čiji članovi imaju prava i obveze koje proizlaze iz zakona o udrugama, i tada neće biti toliko nedoumica.

Branka Pavić Blažetin

Pozivnica

Savez Hrvata u Mađarskoj poziva Vas da svojom nazočnošću uveličate

PRIREDBU U POVODU 20. OBLJETNICE DJELOVANJA SAVEZA HRVATA U MAĐARSKOJ

koja će se održati 6. lipnja 2010. godine u Baji.

Pokrovitelji priredbe:

Đurđa Adlešić, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske, i Tibor Navracsics, zamjenik premijera Republike Mađarske.

Program:

14.30 sati – svečana sjednica u vijećnici Gradske kuće
(Baja, Trg Svetog Trojstva 1)

17.00 sati – misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Antuna Padovanskog
18.30 sati – kulturni program (Baja, Trg Svetog Trojstva 1).

Pozivnica

S poštovanjem pozivamo sve one koji su radili u mohačkome Južnoslavenskom klubu, utemeljenom 1969. godine, na susret koji će se upriličiti u subotu, 19. lipnja 2010. godine, u Šokačkoj čitaonici u 15 sati. Računamo na odziv pjevača, plesača, svirača, članova kazališne družine i simpatizera. Susret se priređuje s naramkom.

Magda Kővári Szalai
i vodstvo Šokačke čitaonice

Skupština HDS-a u Pečuhu

Politička odluka o izgradnji hrvatskog vrtića i učeničkog doma u Santovu

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, u subotu, 29. svibnja ove godine, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu održana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, s devet dnevnih točaka.

Na poziv predsjednika Miše Heppa skupštini se odazvalo 28 od ukupno 39 članova Skupštine, a 11 članova bilo je opravdano odsutno, uslijed čega je utvrđen potreban kvorum.

Nakon što je prihvaćen predloženi dnevni red, sjednica je počela prihvaćanjem već uobičajenih pismenih izvješća predsjednika i dvojice dopredsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao i o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, koja su prihvaćena jednoglasno i bez rasprave.

Bez sumnje, zbog svog istaknutog značenja za budućnost ne samo santovačke hrvatske škole nego i školstva Hrvata u Mađarskoj, najvažnija odluka bila je rasprava o javnoj nabavi projekta DAOP-4.2.2./C-09-1f-2009-0002 o izgradnji Hrvatskog vrtića i učeničkog doma u Santovu.

Kako uvodno reče predsjednik Mišo Hepp, prošli smo prva dva kruga, a sada smo u trećem krugu natječaja Južnoalfeldske regionalne agencije za razvoj, koji će nam osigurati najvjerojatnije maksimalnih 70 milijuna forinta za izgradnju hrvatskog vrtića i učeničkog doma. Međutim uz vlastiti udio (27 milijuna) i potporu nadležnog ministarstva (60 milijuna), nadamo se potpori dviju vlada koje su se za izgradnju santovačkog vrtića i učeničkog doma zauzele u zapisniku Mješovitog međuvladina odbora. Zasada nam nedostaje iznos od stotinjak milijuna, koji bi dvije vlade podijelile u jednakoj mjeri.

«Ako sad ne počnemo, onda će nam 8. kolovoza ove godine isteći građevinska dozvola, a ni izvođač se neće moći pridržavati određenog plana, stoga moramo donijeti političku odluku da se ne bi izgubilo ono što smo dosada uložili» – reče uz ostalo predsjednik Hepp dodavši «ako se ne izgradi novi učenički dom, onda ćemo dovesti u opasnost školstvo Hrvata u Mađarskoj, jer to nije samo santovačka, već državna hrvatska škola.»

Na zastupničko pitanje što konkretno pokriva izgradnja santovačkoga hrvatskog vrtića i učeničkog doma, predsjednik Hepp je istaknuo kako se prvotno planirani projekt s aulom, kuhinjom i blagovaonicom u vrijednosti od oko 400 milijuna forinta zasada neće ostvariti, ali se sve odvija po planu kao što je bilo predviđeno i prije. Zasada, u prvom razdoblju gradi se vrtić i učenički dom, a u drugom razdoblju nastavit će se proširenje s aulom, kuhinjom, blagovaonicom, učionicama i drugim popratnim prostorijama. U biti u prvom razdoblju ostvarit će se 50% cijeloga planiranog projekta, koji će stajati neto 201 milijun forinta, čemu valja pridodati još porez na promet. Skupština je nadalje povjerila

Pored sadašnjeg učeničkog doma u Santovu uskoro će se graditi nova zgrada Hrvatskog vrtića i učeničkog doma

Odbor za financije za financijske poslove oko santovačke izgradnje da se, kako je obrazloženo, tijekom ljeta ne mora sazivati izvanredna skupština. Na vijećnički prijedlog, izabran je i tročlani odbor u sastavu Edita Horvat Pauković, Angela Šokac Marković i Gabor Győrfvári, koji će nadzirati tijek izvođačkih radova. Odluka o natječaju javne nabave, kojom je izabran izvođač radova za izgradnju santovačkog vrtića i učeničkog doma, prihvaćena je s 27 glasova «za» uz jedan suzdržani.

U nastavku sjednice, bez rasprave, jednoglasno su prihvaćene bilance i izvješća Pansiona Zavičaj d. o. o. u Vlačićima na otoku Pagu i Izdavačke kuće Croatica u Budimpešti za 2009. godinu.

Na skupštini je opunomoćenik (prokurator) za nadzor financijskog poslovanja Zavičaja d. o. o. Ivica Kovačić utvrdio da je izvještaj sastavljen sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i međunarodnim standardima, naglasivši da je lani ostvaren veći ukupni prihod, zabilježen znatan porast noćenja u odnosu na prethodnu godinu za 40%, a za ovu godinu predviđenih 6000 noćenja doista ohrabruje u vremenu teške recesije.

Prema stručnoj ocjeni neovisnog revizora, poslovanje Neprofitnog d. o. o. Croatica u skladu je sa zakonskim odredbama, pravnim i financijskim propisima, izvješće daje pouzdanu i stvarnu sliku o financijskom stanju. Izvješće je prihvatio i Nadzorni odbor.

Skupština je nadalje prihvatila odluku o promjeni bankovnog računa Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Prihvatila je odluku o raspisivanju natječaja za dodjelu stipendije učenicima srednjih škola. Na samostalnu zastupničku inicijativu da se stipendiranje u nekom obliku državne hrvatske stipendije proširi na stipendije, po-

radi nagrađivanja i poticanja mladeži na uključivanje u život hrvatske zajednice, a na prijedlog predsjednika Odbora za odgoj i obrazovanje, Skupština je prihvatila da Odbor za iduću sjednicu u rujnu izradi prijedlog stipendiranja studenata.

Odlukom Skupštine raspisan je i natječaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Skupština je primila na znanje i prijedlog Odbora za kulturu i vjerska pitanja da se Državni dan Hrvata priredi u pomurskom Keresturu 20. studenog ove godine, uz već tradicionalne programe. Predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac zamolio je Skupštinu da se u organizaciju uključi i Saveza Hrvata, kako krovna civilna udruga Hrvata u Mađarskoj ne bi bila zapostavljena kao lani.

Među raznim raspravljalo se o pismu pečuske Gradske samouprave i zamolbi gradonačelnika Zsolta Páve kojom se predlaže Hrvatskoj državnoj samoupravi da razmotri preuzimanje Hrvatskog kazališta na održavanje. Skupština je ovlastila predsjednika HDS-a Mišu Heppa da prethodno pregovara bez ikakvih obveza kako bi se riješilo pitanje Hrvatskog kazališta. Na kraju je bilo riječi i o važnosti ovih dana pokrenute registracije birača na posebni hrvatski birački popis, te o mogućnostima organiziranja i snimanja televizijske emisije HTV-a Lijepom našom u Mađarskoj.

Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj također je ukazao na važnost, ali i na veliku odgovornost hrvatske krovne udruge pri registraciji. Podsjetio je kako su svi članovi Skupštine izabrani na listi Saveza Hrvata iako, kako reče, to se nije uvijek očitivalo u radu Skupštine HDS-a. Podržan je i prijedlog da Hrvatska državna samouprava, uz posredovanje mjesnih i županijskih hrvatskih samouprava, pismeno potraži kablovskog operatera Fiberneta zbog teškoća oko nastavka emitiranja hrvatskih televizijskih programa nakon prelaska s analognog na digitalni prijenos u Hrvatskoj. Jozo Solga još je upozorio kako je na internetskoj stranici parlament.hu već dostupan prijedlog o smanjenju broja vijećnika u mjesnim, manjinskim i županijskim samoupravama, ističući kako o tome dosada nisu zatražili mišljenje predstavnika manjina.

Sljedeća skupština HDS-a, prema planu rada, predviđena je za rujnu ove godine.

Tekst: *BPB*

Foto: *S. B.*

II. susret hrvatskih sela u Mađarskoj, nositelja naslova „Najselo“

Nagradu za kulturu «Najselo» tijekom 12 godina, počevši 1995. godine, dodjeljivala je Hrvatska matica iseljenika hrvatskim naseljima za koja se ocijenilo da je u danj godini zaslužilo nagradu zbog svojega cjelokupnog doprinosa na području kulture, očuvanja jezika i nacionalnog identiteta svojih žitelja. U tim naseljima većina stanovnika govori hrvatskim materinskim jezikom, i to ne samo unutar obitelji nego i kao razgovornim jezikom u seoskoj zajednici. Nagrada je bila skulptura u obliku glagoljskog slova H, a simbolizira opstanak hrvatstva u tom selu kroz povijest. Nagradu su dobila četiri sela u Mađarskoj: Martinci (1997), Petrovo Selo (1999), Sumarton (2003) i Kukinji (2006).

Sukladno dogovoru postignutom na susretu naj sela u Petrovom Selu 2009. godine, u Kukinju je 15. svibnja organiziran ovogodišnji susret sela iz Mađarske nositelja nagrade „Najselo“. Program je bio osmišljen slično lanjskome, proširen je misom, a želja je organizatora bila porazgovarati s ravnateljicom HMI Katarinom Fuček, te njezinim suradnicima. Na susret i okruglom stolu s Katarinom Fuček uz predstavnike Kukinja nazočili su i predstavnici ostala tri naj sela u Mađarskoj, Martinaca, Sumartona i Petrovoga Sela, potom u ime Generalnog konzulata generalna konzulica Ljiljana Pancirov i konzulica Katja Bakija te predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Četiri sela u Mađarskoj u kojima žive Hrvati nositelji su nagrade Hrvatske matice iseljenika „Najselo“, nagrade za kulturu koja se tradicionalno dodjeljivala najuspješnijim selima hrvatskih manjina u svijetu za predan rad na polju očuvanja baštine, jezika i nacionalne svijesti. Spomenuta nagrada se već ne dodjeljuje. Kako kaže ravnateljica Hrvatske matice iseljenika, nema baš više naselja koja udovoljavaju kriterijima kojima je trebalo udovoljiti za dodjelu spomenutoga naslova.

Susret u Kukinju otpočeo je misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi Svete Ane uza sudjelovanje Mješovitoga pjevačkog zbora iz Kukinja „Ladislav Matušek“. Potom je u domu kulture otvorena etnografska

izložba kojom su nagrađena naselja predstavila svoju tradicionalnu nošnju, kroza zapise, uporabne predmete i fotografije i povijest svojih mjesta, baštinu i običaje, a prikazali su i gastronomske specijalitete.

Goste je u ime domaćina pozdravio načelnik sela Kukinja Ivo Grišnik koji je istaknuo i za Hrvatski glasnik kako je trebalo mnogo raditi da bi se udovoljilo kriterijima Hrvatske matice iseljenika za naslov titule «Najselo», ali i kako je sama nagrada dala poticaj Kukinjčanima koji su kazali: posao tek počinje. Zahvaljujući neumornoj energiji predsjednice kukinjske Hrvatske samouprave Milici Klaić Taradija, puno se toga napravilo i radi na polju očuvanja kulture, baštine i jezika te uključivanja mladih u život hrvatske zajednice... Milica je potakla i susret naj sela u Mađarskoj koji se već drugu godinu održava zaredom, na kojem se družimo, predstavljamo jedno drugima, veli Ivo Grišnik.

Spomenutu je izložbu otvorio Mišo Hepp, a nazočne je pozdravila i ravnateljica HMI Katarina Fuček naglašujući u prvom redu značenje obiteljske zajednice u čuvanju i širenju hrvatskih kulturnih vrijednosti.

Potom je uslijedio razgovor načelnika i predstavnika Hrvatskih manjinskih samouprava Kukinja, Martinaca, Petrovoga Sela i Sumartona s ravnateljicom HMI. Bilo je riječi o važnosti podržavanja rada manjinskih ustanova i udruga u Mađarskoj, potrebnoj podršci

koju trebaju da bi čuvali i očuvali svoju materinju riječ, kulturu i tradiciju. Ravnateljica HMI naglasila je da će HMI i dalje biti spona sa svim Hrvatima koji žive izvan Hrvatske i potpora njihovim potrebama, trudit će se dati im prave informacije i potpomagati njihove kulturne i druge projekte, ali da i oni kroza svoje samouprave i udruge trebaju upozoravati na svoje potrebe i prioritete. Čula je niz prijedloga i zamisli, ali i riječi koje su pokazale koliko Hrvati izvan matičnoga prostora žele skrb Republike Hrvatske i koliko osjećaju da su prepušteni sami sebi i da je ta skrb nedostatna.

Katarina Fuček je naglasila kako se raduje okupljanju naj sela u Mađarskoj, te kako će se pokrenuti inicijativa za okupljanje svih nagrađenih naj sela. Reče kako se Hrvati u Mađarskoj vrlo teško, ali ustrajno odupiru teškoćama, no time je i posebna važnost svih onih koji ulažu izvanredan trud i energiju na polju očuvanja kulture, hrvatskih običaja, tradicija, jezika i svega onoga što nas čini Hrvatima.

Nakon okrugloga stola uslijedio je folklorni program u kojem su se predstavila kulturno-umjetnička društva iz Martinaca, Sumartona, Petrovoga Sela i Kukinja, a potom je slijedilo druženje uz večeru i glazbu. Program susreta pomagala je i Udruga baranjskih Hrvata.

Branka Pavić Blažetin

Dan Hrvata u Aljmašu

Spomen-dan hrvatskoga pjesnika Ante Evetovića Miroljuba

U okviru četverodnevne priredbe «Duhovski dani prijateljskih gradova 2010», u suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata i Rimokatoličke župe, u subotu, 22. svibnja, u Aljmašu je održan već tradicionalni Dan Hrvata i Spomen-dan hrvatskoga pjesnika Ante Evetovića Miroljuba, rođenog 12. lipnja 1862. godine u Aljmašu. Obilježavanje spomen-dana u povodu njegova rođenja, još potkraj 80-ih godina prošloga stoljeća pokrenuo je Bunjevački «Divan klub» pod vodstvom predsjednika Marka Markulina, a od svog utemeljenja 1995. godine kao suorganizator uključila se i Hrvatska manjinska samouprava grada Aljmaša.

Članovi KUD-a
Zora iz Aljmaša

Poprsje Ante Evetovića Miroljuba, djelo
poznatoga hrvatskog kipara Ivana
Meštrovića, i čavoljska plesna skupina

Program, već po običaju, počeo je misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je predvodio msgr. Andrija Kopilović iz Subotice, koji je uz ostalo istaknuo važnost okupljanja aljmaške hrvatske zajednice i okolnih naselja te prijatelja iz Hrvatske. Po njegovim riječima, ovakav susret daje ohrabrenje za očuvanje i njegovanje materinske hrvatske riječi, kulturne i duhovne baštine bunjevačkih Hrvata u Aljmašu. Uz msgr. Kopilovića suslužio je i Jenő Varga, budući župnik Kačmara i Madarosa. Misa u prekrasnoj župnoj crkvi sa zadivljujućim orguljama, uljepšana je čitanjima i molitvom vjernika aljmaških učenika u izvornoj bunjevačkoj nošnji, te pjevanjem župnoga pjevačkog zbora u pratnji kantora Istvána Aradia na orguljama.

Nakon mise upriličeno je svečano prisjećanje na hrvatskoga pjesnika i polaganje cvijeća kod poprsja Ante Evetovića, u crkvenom parku, kopije subotičkog spomenika koji je 1936. godine izradio poznati hrvatski kipar Ivan Meštrović. U ime domaćina i organizatora okupljene je pozdravila Valerija Petrekanić Koszó, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave grada Aljmaša. U okviru svečanosti, koja je započela hrvatskom pjesmom za narodno-crkvene svečanosti autora A. Mihanovića i F. Rožića, koju je uglazbio J. Runjanin, harm. Fr. Dugan, o životu i djelu pjesnika Ante Evetovića Miroljuba prigodni je govor održala Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Ona je istaknula preporoditeljsku ulogu pjesnika bunjevačkih Hrvata Miroljuba Ante

Evetovića, čija je pjesnička riječ odjeknula i u hrvatskim književnim krugovima. Svečanost je u izvodenju crkvenoga pjevačkog zbora uljepšana i najpoznatijom Evetovićevom pjesmom Jorgovane, jorgovane, koju je uglazbio F. S. Vilhar, te bunjevačkim napjevima Tamburaškog sastava «Bačka» iz Gare.

Svojom nazočnošću aljmašku su priredbu uveličali Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, aljmaški gradonačelnik Endre Zalántai, predstavnici prijateljskih gradova, mjesnih manjinskih samouprava i gradova, te nekoliko bačkih hrvatskih samouprava, koji su svoje poštovanje odali polaganjem cvijeća.

Napomenimo da je Evetović svoje pjesme objavljivao u onodobnim hrvatskim časopisima kao što su bili Vijenac, Smilje, Kolo Matice hrvatske, Neven, Subotičke novine i drugima, a za života mu je objelodanjena i jedina zbirka pjesama pod naslovom *Sretni i nujni časi* 1908. godine u Osijeku. Umro je 24. veljače 1921. godine kao župnik u Valpovu, gdje mu je u povodu 10. obljetnice smrti 4. svibnja 1931. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, čijim je bio osnivačem, na zgradi valpovačkoga župnog dvora otkrio spomen-ploču.

Hrvatski dan u Aljmašu nastavljen je u mjesnom domu kulture prigodnim kulturnim programom u kojem su sudjelovali polaznici aljmaškog vrtića u kojem teče odgoj na hrvatskom jeziku, s dječjim igrama i plesovima, učenici predmetne nastave hrvatskoga jezika s prigodnim recitacijama, Hrvatski pjevački

Vijence su položili i bunjevački
Hrvati grada Aljmaša
(u pozadini aljmaški KUD Zora)

zbor s bunjevačkim pjesmama, Tamburaški sastav «Bačka» iz Gare s bunjevačkim melodijama, Čavoljska omladinska plesna grupa s bunjevačkim plesovima, Plesna skupina aljmaških umirovljenika «Őszikék» i na kraju Kulturno-umjetničko društvo «Zora» iz Aljmaša. Aljmaška je priredba završila zajedničkom večerom, druženjem i hrvatskim balom u gostionici «Žuto ždrijebe», a za dobro raspoloženje, koje je potrajalo do sitnih sati, pobrinula se spomenuta «Bačka».

Dodajmo da je sutradan, u nedjelju, 23. svibnja, KUD «Zora» s bunjevačkim plesovima nastupio i u prigodnom programu aljmaške njemačke zajednice.

Intervju

Dvadeset godina Saveza Hrvata u Mađarskoj

Dana 2. studenog u Sambotelu na dvodnevnome skupu kojem je nazočilo, kako pišu tadašnje Narodne novine, preko 150 delegata, u ime 80–90 tisuća Hrvata u Mađarskoj osnovan je jedinstveni Savez Hrvata u Mađarskoj, za čijeg je predsjednika izabran Đuro Franković, a za tajnika Mijo Karagić. Nakon dugih razgovora, pregovaranja, brojnih, katkad i žučnih polemika tijekom 1990. godine, konačno se shvatilo da se snaga ondašnje hrvatske nacionalne manjine krije u slozi i jedinstvu, jer samo tako možemo primjereno istupiti, tražiti i zahtijevati maksimalna narodnosna prava od mađarskih vlasti, i samo tako možemo stupiti sa svojim željama pred vlasti naše matične nacije i zemlje Republike Hrvatske, piše u izvješću Narodnih novina.

U prvoj točki rezolucije I. zemaljske skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj stoji: trenutno postojeća hrvatska udruženja u Mađarskoj ujedinjena su u jednu zemaljsku organizaciju, koja ima dužnost koordiniranja i organiziranja društveno-političkog i kulturno-prosvjetnog života Hrvata u Mađarskoj; a u 2. točki stoji: Za izradu i krajnje formiranje Statuta treba formirati stručnu komisiju.

U proljeće 2010. godine smo pred nedoumicama u smislu tumačenja Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, i tumačenja statusa različitoga članstva u njemu kod formiranja načela slanja delegata na predstojeći Savezov kongres, koji se održava svake četiri godine. I o tome će se razgovarati u Baji 6. lipnja, naime istoga dana zasjeda i Zemaljski odbor SHM-a koji bi trebao donijeti niz važnih odluka u godini lokalnih i manjinskih izbora.

U Baji 6. lipnja 2010. godine Savez Hrvata u Mađarskoj organizira priredbu u povodu 20. obljetnice djelovanja Saveza Hrvata u Mađarskoj, organizacije/udruge koja je u proteklih dvadeset godina od političkog predstavnika Hrvata u Mađarskoj danas jedna od mnogobrojnih civilnih hrvatskih udruga koja pokušava okupiti sve Hrvate pod jednim „kišobranom“. Povod je to i našega razgovora s predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem.

Razgovor vodila: *Branka Pavić Blažetin*

Savez Hrvata kao organizacija, a danas udruge, izrasla je iz potrebe da se nadomjesti organizacija koja bi Hrvate kao nacionalnu manjinu, nakon raspada DSJS-a 1990. godine, zastupala prema državnim organima. U političkom smislu od 1990. godine partner državi bio je Savez Hrvata u Mađarskoj. Njegova uloga s formiranjem Hrvatske državne samouprave 1995. godine, bar u političkome smislu, biva sporedna, naime vrhovno političko tijelo postaje HDS. Ove godine slaveći 20. obljetnicu, sjećamo se i tih početaka?

Mi ćemo u Baji, ali i kroz godinu, slaviti 1990. godinu i obljetnicu osnivanja naše prve hrvatske krovne organizacije Saveza Hrvata u Mađarskoj. Nakon raspada DSJS-a i izdvajanjem Srba i Slovenca, i mi Hrvati smo osnovali svoju krovnu organizaciju, i to 2. studenog 1990. godine u Sambotelu. Mnogi postavljaju pitanje zašto ne slavimo 20. obljetnicu u Sambotelu i toga datuma, ali to je zbog praktičnih razloga, novca, natječaja, koji smo na brzu ruku napisali i dobili 1,2 milijuna forinti za tu proslavu. Ali ona će biti tek početak. Naravno, namjeravamo slaviti i cijele godine te ćemo i na sam datum osnivanja nešto organizirati, i to upravo u Sambotelu

U prvim godinama Savez Hrvata obnašao je političku ulogu, preko njega država je provodila i svoju politiku prema hrvatskoj manjini. Nećemo ulaziti u organizaciju i njezinu strukturu, ali osnivanjem i utemeljenjem HDS-a Savez Hrvata dolazi u sasvim novu poziciju, gubi se negdje između dotadašnjega važnog političkog aktera i djelovanja kao i svaka druga udruga. Do kraja devedesetih pa i još nekoliko godina poslije toga državna potpora djelovanju Saveza ostaje, unatoč rečenome, znatna, kako bi ona u posljednjih pet-šest godina opala, do nje se dolazi natječajem preko nadležnoga parla-

Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, s predsjednikom Sabora Republike Hrvatske Lukom Bebićem u Baji povodom obilježavanja 320. obljetnice doseljenja bunjevačkih Hrvata. Predsjednik Hrvatskog sabora uručio je tada predsjedniku SHM-a povijesnu listinu o proglašenju neovisne Hrvatske s potpisima svih sudionika

mentarnog odbora kod kojega se mogu natjecati sve civilne udruge u Mađarskoj za svoju djelatnost, članarinom ili putem drugih natječaja, donacija.. U tom dvojstvu, djeluje Savez i posljednjih pet godina u vremenu kada je potrebno (zakon traži) jasno definiranje članstva udruge, koja se još uvijek nije na pravi način uspjela artikulirati i traži izlaz iz postojećega stanja.

To je tako nekako. Savez je nakon osnivanja bio najveća krovna politička, društvena i kulturna organizacija Hrvata u Mađarskoj.

On je snosio sve obveze zastupanja Hrvata u Mađarskoj i u matičnoj domovini. Prekretnica je bila 1993. i 1994. godina. U tim godinama Savez je mnogo radio pri formuliranju manjinskoga zakona i nakon prihvaćanja toga zakona, s kojim i danas ima puno problema koje treba riješiti, ali je u ono vrijeme to bila pozitivna činjenica. Po zakonu je bilo potrebno osnivati mjesne i državnu samoupravu. Bilo je mnogih koji su već tada rekli kako treba ugaziti Savez jer je nepotrebno imati dvije krovne organizacije. Mnogi su s puno

optimizma gledali na samoupravni sustav i nadali se povoljnoj manjinskoj politici. Ali bilo je nas koji smo mislili drugačije te zahtijevali da Savez ostane, da ga sačuvamo, reorganiziramo ga kao nevladinu udrugu i nastavimo djelovanje u civilnoj sferi. U mješovitom odboru, sjećamo se tih godina, i mađarska politika nas je nagovarala na uklanjanje Saveza, ali na tim mješovitim odborima politika matične države maksimalno je podupirala i zahtijevala reorganizaciju i djelovanje Saveza kao krovne civilne udruge. I tako smo uspjeli sačuvati Savez iako nije bilo lako prijeći u civilnu sferu jer opala je materijalna podloga djelovanja, od 1994. godine. Bila je ona znatna do kraja devedesetih, ali u zadnjih pet-šest godina, bar što se tiče financijskih okvira djelovanja, Savez je, kako je netko rekao, „jedna velika lađa koja ide bilo kuda, tamo negdje stane i više ne ide nikuda”. Nema više automatizma u financiranju, treba se natjecati. Od 1994. mnogo smo toga morali uraditi. Imali smo nekoliko kongresa na kojima smo stalno mijenjali statute. Naravno, morali smo prodati imovinu, Croatica je dobila našu središnju zgradu u Ulici Nagymező, svu opremu koju smo imali, unijeli smo tjednik Hrvata u Mađarskoj u Croaticu... Imali smo mnogo problema i imamo ih, te smo se stalno morali prilagodavati novim zakonskim uvjetima. Tako smo i prije dvije godine imali Izvanredni kongres glede reguliranja članstva, morali smo u tom kontekstu mijenjati i Statut, a siguran sam da će se Statut u velikoj mjeri mijenjati i na kongresu koji će biti održan ove godine.

Jedna zanimljiva situacija. Naime Savez je zakonski udruga kao bilo koja udruga, reći ću, primjerice, Udruga majki sela Pogana, ali zapravo želi biti mnogo više od toga i pokušava u hrvatskoj zajednici očuvati svoju dosadašnju ulogu i ujediniti raspršene Hrvate i hrvatske etničke skupine, interese od Gradišća do Bačke te ostvarivati njihove zajedničke ciljeve. Koliko uspješno, to je drugo pitanje. Zanimljivo je kako želi sačuvati upravo onu regionalnu podijeljenost koja je prihvaćena kao moto na osnivačkoj sjednici, i na taj način djelovati na državnoj razini iako već umalo u svim regijama postoje registrirane kao udruge takozvane Savezove podružnice, da ne govorimo o moru hrvatskih udruga diljem zemlje. Na posljednjim izborima za lokalne i manjinske samouprave (promjene izbornog zakona) kod Hrvata upravo je Savez dobio izrazito važnu ulogu kao krovna udruga Hrvata, on formira svoju listu, njegovi kandidati postaju zastupnici Skupštinu HDS-a. Time dobiva neobično važnu ulogu. Je li Savez tu ulogu u političkome smislu uspio sačuvati i učvrstiti u posljednje četiri godine?

Bili smo uspješni na posljednjim manjinskim izborima. Svi su članovi Skupštine HDS-a zastupnici Saveza Hrvata u Mađarskoj, izuzev jednog, kao i veliki broj sveukup-

noga broja zastupnika u hrvatskim manjinskim samoupravama koji su krenuli na izbore na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj, kao i zastupnici u županijskim hrvatskim samoupravama. To je bio naš velik uspjeh. Bili smo optimisti i očekivali smo snaženje uloge Saveza u životu Hrvata u Mađarskoj s obzirom na političku težinu i značenje koji smo imali i postigli na izborima. Ali u zadnje četiri godine to kao da je palo u zaborav. Bio sam na niz konferencija i slušao izlaganja predstavnika i ostalih manjina u Mađarskoj i njihovih civilnih udruga. Svi su oni izražavali svoje nezadovoljstvo činjenicom kako se tim istim udrugama koriste na izborima, a potom se guraju u kut. Uzeli su nas s police pa nas vratili na prašnju policu. Znatiželjan sam kako će se odvijati nastupajući manjinski izbori najesen i hoće li Savez moći ponoviti uspjeh otprije četiri godine. Vjerujem kako će biti više civilnih udruga koje će krenuti na manjinske izbore nego prije četiri godine. Otvorene su sve mogućnosti pa i mogućnosti međusobne suradnje više civilnih udruga i međusobne koalicije. Možda bi bilo bolje kada bi HDS-ovu Skupštinu činili zastupnici ne u tako velikoj mjeri s jedne liste jer bi se time dobila i neka vrsta konstruktivne oporbe. Naša je funkcija trenutno oslabljena i unutar mađarske države i u odnosima s matičnom domovinom, a i među Hrvatima u Mađarskoj.

Nije li svemu rečenome kriv sam Savez? Ovih sam dana dobila listić o opisu u birački popis. Još uvijek nisam u javnosti, ni u medijima čula ni riječi o predstojećim izborima, udrugama koje će pokrenuti liste, mogućim kandidatima, programima... Ne vidim platformu koja me animira... Vjerujem kako Savez želi ponoviti uspjeh prošlih izbora, upravo jačajući prepoznatljivo članstvo i svoje moguće kandidate. Jer zapravo rečenim bi bolje i učinkovitije nego dosada mogao utjecati na politiku vrhovnoga političkog tijela Hrvata u Mađarskoj.

Mi želimo ponoviti spomenuti uspjeh. Idućega tjedna ćemo imati sjednicu Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj, tijela koje predstavlja i ima sve ovlasti između dva Savezova kongresa. Moramo utanačiti niz važnih pitanja. Zemaljski odbor, po Statutu, ima pravo odrediti načine djelovanja i sudjelovanja udruge i njezinih kandidata na manjinskim izborima. Već danas u mjestima naši aktivisti trebaju animirati hrvatski živalj da se upišu u biračke popise kako bi Savez imao što više onih birača koji će dati glas za Savezove kandidate. Tu su i naši simpatizeri. Naime nitko ne provjerava je li u popis birača upisani birač Hrvat ili nije. Trebamo u popisima što više glasača. Ako imamo birače, imat ćemo i uspjeh na izborima. Na Zemaljskom odboru odredit ćemo i one elemente koji određuju da se netko može kandidirati za zastupnika mjesnih samouprava na Savezovoj listi. Potrebna nam je strategija i moramo što prije u propagandu.

Nakon sjednice Zemaljskog odbora moramo ispuniti sva zakonska očekivanja te se dogovoriti među regionalnim organizacijama o tijeku izbora. Jedno važno pitanje moramo riješiti, a to je mogu li Savezovi kandidati biti samo članovi Saveza ili??? Pitanje članstva u Savezu još uvijek je neriješeno, treba postići konsenzus oko načina delegiranja delegata na predstojeći kongres. Naime članstvo i način delegiranja delegata na kongres po sadašnjim odredbama Statuta različito se tumači među članovima Predsjedništva.

Pitanje članstva i delegiranja delegata na kongres izgleda zamršeno i teško se u svemu tome bar trenutno orijentirati. Sudnos članstva udruga, članstva Savezovih podružnica, nazovimo ih tako, direktnog članstva u Savezu kao udruzi.

Postoje dvije-tri alternative, i moramo sve raščistiti prije kongresa kako ne bi sudski to trebalo raščišćivati. To moramo riješiti na sjednici Zemaljskog odbora, jer sazivanje kongresa predviđeno je u rujnu.

Kako vidite budućnost Saveza Hrvata u Mađarskoj čiji ste predsjednik od 1993. godine, dakle sedamnaest godina?

Nadam se i vjerujem kako će Savez uspjeti ostati krovna organizacija Hrvata u Mađarskoj. Ali što se tiče članstva, ono se teško prikuplja, trenutno imamo 250-ak članova. Oni su uplatili članarinu u udrugu imena Savez Hrvata u Mađarskoj, tu su i članice udruge i njihovo članstvo, imamo regije s mnogo i regije s izrazito malo članova. Regijski su predsjednici zaduženi za sav protok informacija prema regionalnom članstvu. Negdje u županijama prestaje protok informacija, a uzroke vidim u rijetkim sastancima članova. Ako se primamo odgovornosti, trebamo u skladu s time i djelovati. Imamo među učlanjenima mnogo simpatizera Mađara, jedna četvrtina. Oni su naši simpatizeri koji nam mogu pomoći, ali ih ne možemo kandidirati jer ne znaju hrvatski jezik. Mnogi naši Hrvati koji su u hrvatskoj političkoj i društvenoj priči, nisu uplatili članarinu.

Pitanje članstva trebamo zaključiti, pa one koji nisu uplatili, njih bi trebalo isključiti. Ali kako ćemo to učiniti? Može to Zemaljski odbor odlučiti, ali ja nisam za isključenje. Naše se članstvo, pasivno članstvo vuče još od početka devedesetih godina. Mnogo toga trebamo u idućim tjednima riješiti, i to upravo glede članstva. Poslije sjednice Zemaljskog odbora više ćemo vidjeti i znati. Uvijek smo mi Hrvati bili pametni. Dosta se dogodilo od 1993. godine, i ipak je Savez u nekom smislu uspio opstati i ostati važan i prepoznatljiv element u životu Hrvata u Mađarskoj. Sada je najbitnije da se pred kongres Saveza Hrvata napravi dobar statut po kojem ćemo nadalje uspješno djelovati.

Mi se ne želimo odreći svoje političke uloge koju trenutno ostvarujemo kroza svoje zastupnike u HDS-u, doduše, posredne uloge, ali ipak veoma značajne i važne.

Petroviska svadba na PETNO-festivalu

Za igrokazom i folklorna varijanta pirovnih običajov

Na gradišćanskoj folklornoj sceni dovidob smo vidili raskošno Undansko veselje u koreografiji Antuna Kričkovića na sredini 1990-ih ljet, zatim Koljnofski pir (2005) kojega je na pozornicu postavilo Koljnofsko hrvatsko društvo. Jedno ljeto kasnije tri dane dugo je oko sto ljudi prikazalo, u jednom projektu kojega je podupirala i Europska Unija, svadbene običaje Umoka, koji su ovjekovječeni i na DVD-u. Da ov atraktivni običaj i drugim aktivistom je dao poticaj, o tom govori i to da petrovski igrokazači 2006. ljeta su se ganuli na turneju u Hrvatsku (Ogulin, Karlovac) s „Petroviskom svadbom“. Ta predstava od uru i pol je sadržala scenski prikaz čihanja perja, korteširanja, ispeljivanja iza stola, pobiranja darov, vankušni tanac i cijelu ceremoniju udaje i još puno toga odabiranoga, prez kih i dandanas ne more projti svadba u našem selu.

Ime Đura Jeranta, koreografa i voditelja plesnoga ansambla Baranja, nije nepoznato u Gradišću pokidob je pomagao u sastavljanju

koreografije i prisjećkom Zviranjku, a zavježbao pred nekoliko ljet i Petrovišćane u šokačkom tancu. Ovput su ponovo spojene folklorne snage, u dodatku i etnografskim znanjem. Dr. Šandor Horvat iz Narde ter petrovski Andraš Handler, djelatnici sambotelskoga Muzeja, peljali su anketu „Što je petrovisko?“ u okviru čega su ispitane petroviske žene kako je negda izgledala svadba. Pred kratkim objelodanjeno Croaticino reprint-izdanje *Jačke i narodne pesme prostoga i neprostoga puka Hrvatskoga po župah Šoprunskoj, Mošonjskoj i Železnoj na Ugrih*, u sakupljanju Frana Kurelca iz 1871. ljeta, takaj je dobrodošlo. U dijaprezentaciji pogledane su stare petroviske svadbene slike, tancalo i jačilo se je da se temeljno upoznaju malo pozabljeni, negda-negda i zanemareni folklorni kinči. Od marcija većputi su se sastali stručnjaci i oduševljene žene dokle je skupadošla koreografija, ku su sredinom majuša počeli vježbati tančoši Gradišća, pod peljanjem Petra Škrapića, uz stručnu dirigen-

Stručnjaci u dogovoru. Sliva dr. Šandor Horvat, nardanski etnograf, Andraš Handler, svirač Gradišća, Petar Škrapić, peljač HKD-a Gradišće, i Đuro Jerant, koreograf ter voditelj KUD-a Baranja

ciju Đura Jeranta. Po riči Petra Škrapića, premijera nove koreografije od 10–12 minutov je predviđjena na petroviskom PETNO-festivalu, početkom julija, kada će Petrovišćani ugostiti i Zvonka Bogdana. *-Tiho-*

Na Duhe I. staroslavenska maša u Kisegu

Kotrigi zbora Sv. Emerika s dr. Antonom Kolićem, dušobrižnikom, i Mirkom Berlakovićem, dirigentom zbora

Za vrime svete braće Ćirila i Metoda, ki su širili bogoslužje na slavenskom jeziku (IX. stoljeće) su i Hrvati poprimili slavensku liturgiju bogoslužja. Samo u veći dalmatinski varoši se je vršilo bogoslužje na latinskom. Svećenici ki su služili na slavenskom jeziku, kade je liturgično pismo bila glagoljica, zvali su se popi glagoljaši, za razliku od onih ki su služili na latinskom jeziku i se zvali popi latinaši. Tako je znalo dojt i do svadje med popi glagoljaši i popi latinaši. Ninski biskup Juraj Ninski zagovara glagoljaše i slavensko bogoslužje, a splitski biskup latinaše.

Kad Tomislav postane, uz pomoć pape, prvi hrvatski kralj, 925–928. ljeta, se održi u Splitu Crikveni sabor na kom se odobri latinsko bogoslužje, a glagoljaško se zabrani.

No popi glagoljaši, ki su bili ljubimci naroda, povukli su se u sela i dalje vršili bogoslužje na slavenskom jeziku. Papa Hadrijan vidi u glagoljaši čvrste poveznike Rima i odobri slavensko bogoslužje u Istri, u Hrvatskom primorju i još u neki dijeli Hrvatske. Na II. vatikanskom koncilu 1965. ljeta dopusti se narodni jezik kao liturgični jezik.

Hrvati su zadržali i staroslavensko bogoslužje, ko upotribljavaju onda kad kanu posebno naglasiti svečevanje bogoslužja, tako naprimjer i na veće svetke.

Zato je zbor Sv. Emerika na Duhe jačio I. staroslavensku mašu od Albe Vidakovića u Kisegu – mi je povidao Mirko Berlaković, utemeljitelj i zborovodja crikvenoga zbora Sv. Emerika.

Zbor je osnovan 2006. s ciljem da pri hrvatski sveti maša u crikvi Sv. Emerika ulipšava, pomaže duhovno i jezično približavanje vjernikov. Mirko Berlaković, zborovodja i kantor, pri hrvatski maša pelja zbor od deset kotrigov: sa 4 soprana, 4 alta i 2 baritona. Po mogućnosti se sastaju svaki tajedan, ali aktualne zadaće određuju gušće ili redje sastanke. Solopjevačica Cilka Nagy sa svojim čistim, sigurnim glasom diže uživanje glazbenih djel u crikvi.

Predsjednik zbora vlč. dr. Ante Kolić pri

svečevanju Duhovne maše je većkrat spomenuo važnost molitve. Nenavidnost, nefrgunost i nerazum med ljudi su naši svakodnevni grihi, na ke oprošćenje od Božjega Duha samo onda moremo dostati ako molimo, molimo, molimo.

Uz ovu molitvu smo dostali muzičko podupiranje s I. staroslavenskom mašom od Albe Vidakovića u obradbi zborovodje Mirka Berlakovića. S pozdravom majuškoj kraljici, Blaženoj Divici Mariji (Dajte mi ptice pjev – Ave Marija) nam je zbor Sv. Emerika pomagao i u beskrajnoj duševnoj molitvi 23. maja u 17 uri u Kisegu.

Marija Fülöp-Huljev

Trenutak za pjesmu

Antun Branko Šimić

Slika

U dolu malom tiho spava
Jezerce poput modra oka,
I lako dršće voda plava,
Ah, voda bistra i duboka.

Tu blizu stoji sjena neka
Liepa kao djeva mlada;
Na obraz sjajan trak joj pada,
A ona šuti, – nekog čeka...

Je l' carica to vitkih vila
Il sjen ljepote divne one?
Ja ne znam... Mjesec nekud tone
I svud se meka sjeta svila...

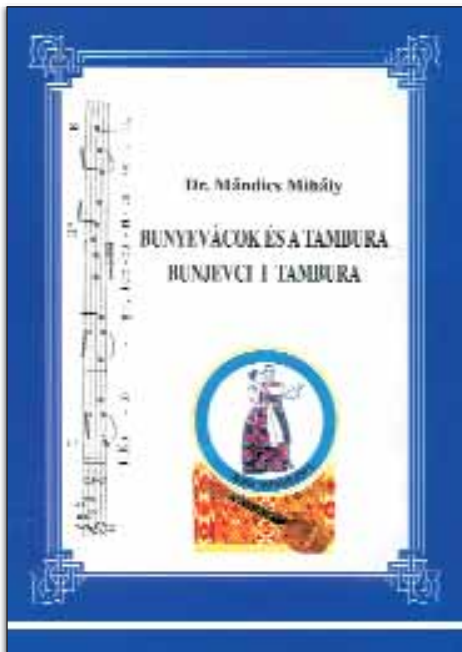
Najnovije izdanje dr. Miše Mandića – „Bunjevci i tambura“

„Tko je u životu mnogo osjećao, razmišljao i svoje osjećaje i misli odletjeti nije dozvolio, sebi je sakupio takovo blago koje u bilo kojoj životnoj dobi, među svim promjenama sreće, duši svojoj pružio bogatu hranu“ (Kölcsey – Parainesis) moto je 147-straničnom izdanju: „Bunjevci i tambura“, posvećenom uspomeni čavoljskih tamburaša, odnosno „u čast preminulih, za sjećanje živih i očuvanje potomstvu“.

I naslovnica svojim prvim stihom bunjevačke budnice Nikole Kujundžića „Kolo igra, tamburica svira...“ – uz bunjevački plesni par i šaroliku tkaninu s tamburicom – i notno nagovještuje predstavljanje jednog u životu bunjevačkih Hrvata osobito znatnog i pažnje vrijednog odsječka kulturno-folklorne baštine.

U Proslavu odgovorni izdavač, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Stipan Mandić između ostalog kaže: „Glede naše hrvatskobunjevačke baštine, ne smijemo si dopustiti da zaborav nadvlada sjećanja. U svrhu toga, u godini milenija, naša je samouprava zajedno s čavoljskim Zavičajnim krugom, pokrenula seriju prvoga Čavoljskog povijesnog sveska, a danas se nalazimo kod 10. broja. Autor je poznati povjesničar Bunjevaca dr. Mišo Mandić. Naši tamburaši zavređuju ovakav spomen. Uz karakter bunjevačkog čovjeka se vežu pjesma, glazba i ples! Autor ovoga puta, od početka sve do današnjih dana, Bunjevce prikazuje preko njihovog folklor. Sa znanstvenopopularnom nakanom, isto to čini s omiljenim nam instrumentom, tamburom. U izvornoj građi se pored književnosti oslanja i na usmenu baštinu.“

Dr. Mišo Mandić u Uvodniku se sjeća svoje rodne grude, korijena, kolijevke, mjesnih običaja, više od 60-godišnjega pedagoškog djelovanja. Piše o povezanosti Hrvata s tamburom, o turnejama čavoljske kulturne grupe, o oživljavanju kulturno-umjetničkog društva mjesne Hrvatske manjinske samouprave. „Ovo izdanje – unatoč tomu što je pisano na mađarskome – dio je hrvatske kulture. Postaviti spomen – to mi je želja. Činim to s radošću... U duši mi je nada! Onakav sam kakav sam se rodio, što sam bio, što sam postao, što sam preživio, učio, i što sam znao napisati...“ Autor se u kraćim crtama osvrće na povijest bunjevačkih Hrvata od 17. i 18. st. do danas. Zatim slijede poglavlja o Bunjevcima i tamburi, podrijetlu Hrvata i lokalnim nazivima, precima, karakterističnim crtama bunjevačke narodnosti, narodnim plesovima i glazbi, društvenim zabavama, narodnom pjesništvu (bećarci, narodne pjesme), čavoljskim sakupljanjima etnomuzikologa Tihomira Vujičića i drugih, o zemlji pradjedova s rijeke Bune, o osobama kojima se ponose, o sudbinskim i vjekovnim prekretnicama, asimilaciji, utemeljenju mjesne Hrvatske manjinske samouprave, ponovnim počecima, o glazbalima, djelovanju tamburaških sastava, profesionalnim sviračima, radijskim snimkama, plesnim zabavama u domu kulture, znamenitim primašima, itd. Pogovor završava

izborom arhivskih fotografija tamburaških sastava.

Izdanje sadrži i Prilog u kojem se nalaze tekstovi domaćih pjesama i stihova o našim glazbalima (I. Petreš, Ive Prčić, Jakov Kopilović, Aleksa Kokić, Ivo Bušić, Ante Evetović Miroљub, Mišo Jelić, Marko Dekić, Tomislav Kopunović) te slike o tamburaškoj izložbi u Baji i desetak snimaka o puhačkim i tamburaškim orkestrima u Čavolju, Madarašu, Sentivanu te senandrijskom sastavu „Vujičić“ Gábor Eredicsa.

Knjigu „Bunjevci i tambura“ izdao je bajski Cauntrymedia Kft. Stručni lektor je Stipan Krekić, a lektorica Izabela Mandić.

M. Dekić

PRISKA – Seoska samouprava i Hrvatska manjinska samouprava svakoga poziva ove subote na Dan sela u Hali park. Naticanje u kuhanju, djelaonice za dicu, nastup kulturnih grup i zabava s Pinkicom, ti su sami neki elementi iz cjelodnevnoga programa. Iako djelatnost mjesnoga folklorinoga društva Zviranjak trenutačno je u zastoju, ovput su još pozvani njevi prijatelji, tancoši ter svirači HKD-a Šiljakovina na dvodnevno gostovanje.

PETROVO SELO – Narodnosni kup će se organizirati 8. junija, utarak, na petrovskom igrališću. Ov športski sastanak svako ljeto pozove gradišćanske školare na cjelodnevno gibanje u rukometu ter nogometu i prava je borba med školami, no pokidob je židanska škola pred trimi ljeti ispala, nje mjesto su prikzeli športaši iz Gornjega Senika. Dvakrat su i nastupali na ovom zgoditku, a pokidob se je tamo minjala osoba školskoga direktora, ponovni nastup su ljetos otpovidali. Zato će uz četarske i petroviske školare sudjelivati na ovom športskom spravišću ovput učeniki iz števanovačke osnovne škole kade se podučava slovenski jezik.

IV. Dravsko proljeće u Starinu

U subotu, 15. svibnja, u Starinu je održana IV. smotra folklora pod nazivom Dravsko proljeće. Kao što je poznato, ova se manifestacija održava godišnje naizmjenice u Starinu i u bratskoj Općini Sopje u Hrvatskoj. Ovoga puta organizatori su bili Mjesna i Hrvatska samouprava sela Starina, a Sopjani su došli u goste brodom preko privremeno otvorene granice.

Tamburaši
Tibora Kedvesa
„Biseri Drave“

Cjelodnevno druženje međutim proteklo je pod okriljem šatorskih platna i kišobrana. Kiša koja je neumoljivo padala cijeli dan, onemogućila je izvođenje najveće atrakcije: povorke KUD-ova po ulicama sela Starina iako su spremne bile tri skupine folkloraša iz Hrvatske i četiri iz Mađarske.

Na službenom otvaranju IV. Dravskog proljeća na obali Drave glavni govornik, ujedno i pokrovitelj manifestacije bio Zsolt Tiffán, parlamentarni zastupnik iz Šikloškog okruga. On je u svom govoru naglasio da će novi sastav Parlamenta, ne čekajući ni dana, s punom snagom početi raditi radi poboljšanja životnih uvjeta žitelja.

– Projekt revitalizacije prakorita rijeke Drave, koji počinjemo ostvarivati, pridonijet će razvitku turizma, a tim i drugih grana gospodarstva u ovom dijelu Podravine – obećao je Tiffán, i dodao: iako projekt nije zamišljen kao prekogranični, mađarska strana osjeća svojom dužnošću ponuditi svoja iskustva Hrvatima onkraj Drave, a u ime višestoljetnog prijateljstva očekuje i slična iskustva od hrvatske strane. Zastupnik Tiffán izrazio je radost zbog očekivanoga skorog ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, što će, kako je rekao, još više zbliziti dva prijateljska naroda.

– Već četvrti put stojimo u svezi s ovom manifestacijom na obali Drave, koja je ujedno i mađarsko-hrvatska granica. Granicu smo privremeno otvorili, to se, možemo reći, već uobičajilo, a skori pristup Hrvatske Europskoj Uniji, kada granica bude otvorena stalno, može donijeti još dublju, ne samo kulturnu nego i gospodarsku i turističku suradnju između dvije obale Drave – rekla je načelnica sela Starina Barbara Šajčić.

– Ove smo godine doputovali preko granice, uz pregled osobnih dokumenata, iako samo formalno. Nadamo se da već za naš idući susret to neće biti potrebno i da će rijeka Drava biti mjesto gdje ćemo se svakodnevno sastajati, a ne granica ili ograda – naglasio je i Josip Granjaš, načelnik općine Sopje. – Iskreno prijateljstvo naroda iz sela Starina i okolnih mjesta s narodom iz Sopja i okolice, koje se gradi godinama, svake je godine sve jače i spontanije.

Osim prirodnih bogatstava koje posjedujemo za razvoj turizma uz rijeku Dravu, a koji je budućnost razvoja i jedne i druge mjesne samouprave, želimo razviti i druge

Jozo Perjaš, predsjednik starinske
Hrvatske samouprave, i Šandor
Matoric, seoski zastupnik

mogućnosti za boljitak žitelja koji žive nadomak rijeke Drave. Skorim ulaskom Hrvatske u EU nadamo se još većem povezivanju na gospodarskoj osnovi u smislu zajedničkih projekata koji će pridonijeti boljemu gospodarskom standardu obaju naroda, s lijeve i desne strane Drave – rekao je načelnik.

Poslijepodne je u mjesnoj katoličkoj crkvi služena misa na hrvatskom jeziku, a u 16 sati je počeo nastup kulturno-umjetničkih društava. Za smotru je bila obnovljena otvorena pozornica Zajednice podravskih Hrvata, ali kiša je još jednom pokvarila planove, pa je program održan u domu kulture. Nastupili su KUD-ovi Podravac iz Sopja, Matija Gubec iz Gornje Stubice, Crkvari iz Crkvara, Zora iz Mohača, Podravina iz Barče, Drava iz Lukovišća, Martince i «Korjeni» iz Martinaca, sastav Vizina iz Pečuha i domaći Biseri Drave. Podravski su KUD-ovi izveli zajednički program pod nazivom «Podravino moja mila» u koreografiji Vesne Velin. Stihove Josipa Gujaša Đuretina kazivao je Jozo Matoric, glumac podrijetlom iz Starina.

Oni koji su pratili manifestacije Dravskog proljeća, suglasni su u ocjeni da je smotra iz godine u godinu uspješnija, a kako su Sopjani, organizatori jubilarinoga petog Dravskog proljeća najavili, za sljedeću godinu pokušat će se napraviti nešto „još posebnije“.

t. k.

Mladi Starinci

Posjet prijateljskih škola u Hrvatskoj

Bizonjska delegacija i domaćini u Božjakovini

S delegacijom iz Bizonje, sa seoskim načelnikom Robertom Kammerhoferom, zastupnikom mjesne samouprave, Petrom Pragerom i učiteljicama mjesne Dvojezične škole, Anom Singer te Renatom Novak-Tóth, 27–28. travnja posjetili smo dvije prijateljske škole u

Hrvatskoj. Glavni cilj našega putovanja i posjeta bio je ojačanje naših veza i da bizonjski načelnik upozna hrvatska sela i ljude s kojima imamo dobre kontakte. Dana 27. travnja bili smo u Donjoj Dubravi, gdje su nas već jako čekali jer s njima već odavno imamo

dobru vezu. Jako smo zahvalni našim prijateljima u Donjoj Dubravi koji su se cijeli dan brinuli o tome da se dobro osjećamo. Bili smo na kratkom izletu u okolici sela, pogledali školu, dobro se zabavljali i možemo reći da smo još bolje učvrstili naše prijateljstvo. Potpisali smo i službeni sporazum o suradnji.

Popodne smo nastavili naš put u Osnovnu školu Stjepana Radića u Božjakovinu, s kojom ustanovom imamo vezu od prošle godine. Pogledali smo njihovu veliku, potpuno novu i lijepu školsku zgradu i neke dijelove grada. Opet smo mogli vidjeti prekrasna mjesta. Ne možemo ni riječima izraziti našu hvalu i radost za njihovu veliku pomoć i poziv. Kao i lani, i sada su nas pozvali u njihovu tzv. Školu plivanja, u prekrasno mjesto pokraj mora, u Baško polje. Od 21. do 27. svibnja deset učenika 5. razreda naše škole i nastavnica Ana Singer je sudjelovala u tom taboru. Jako smo zahvalni školi, ravnatelju i njihovom načelniku da unatoč financijskim teškoćama podupiru naš boravak u njihovu taboru. Neka djeca možda nikada ne bi dospjela na more, a sada imaju mogućnost, osim putnih troškova i osiguranja, besplatno ljetovati tamo. To im je ujedno i nagrada za učenje, marljivost i vladanje. Krajem ljeta čekamo delegacije u Bizonju iz obadva mjesta.

Renata Novak-Tóth

U Goričanu, u prijateljskom naselju sela Serdahela. okupili su se predstavnici sedam naselja s obje strane Mure, te Trgovačke srednje škole iz Kaniže i preloške Srednje škole da i službeno obilježe početak provedbe uspješnog projekta.

Mario Moharić, goričanski načelnik, pozdravio je okupljene i zahvalio svim sudionicima projekta bez kojih ne bi uspio natječaj, a ne bi se mogao ni ostvariti. Marija Ševa, predsjednica KUD-a, predstavila je kulturnu udrugu, a tamburaši su kratkim programom prikazali dio aktivnosti Društva.

Jasna Štampar Ivanović, projekt-menadžerka s hrvatske strane, i Silvija Sakajda, menadžerka Pomurskog udruženja ruralnog razvoja, predstavile su projekt „Puna zdela“.

Za provedbu projekta dobivena je 101.165 eura potpore, od toga hrvatska strana dobiva 33.715 eura, a mađarska 67.450 eura. Od tog iznosa svako naselje može organizirati svoju priredbu iz 9.700 eura. Cilj je projekta razvijanje i promicanje zajedničkoga kulturnog nasljeđa, običaja i organske gastronomije na pograničnom području. Planirano je održavanje sedam gastronomskih festivala u sedam naselja. S hrvatske strane u Goričanu, Donjoj Dubravi i Donjem Vidovcu, a s mađarske strane u Serdahelu, Sumartonu, Mlinarcima i Keresturu. Projekt kao vodeći partner ostvaruje Pomursko udruženje za ruralni razvoj i Kulturno-umjetničko društvo Goričan kao partnerska organizacija. Bit će izdani i promidžbeni materijali, 1500 primjeraka programske knjižice u boji, i u web-formatu na

Bit će „Puna zdela“

U uredu Općine Goričan 12. svibnja svečano je otvoren Projekt „Puna zdela“, niz priredaba gastronomskih festivala programa IPA za prekograničnu suradnju Hrvatska–Mađarska, koje je predalo Pomursko udruženje ruralnog razvoja u partnerstvu s Kulturnim umjetničkim društvom Goričan.

stranicama voditelja projekta i partnerske organizacije, odnosno 2000 komada dvojezične knjige recepata, male kuharice u boji, u koje ulaze recepti jela prikazana na festivalima.

Već su određeni datumi organiziranja gastronomskih festivala: prvi će biti Dani mazanice u Mlinarcima 10–11. srpnja, zatim Dani ispiranja zlata i dravskih riba u Donjem Vidovcu 31. srpnja i 1. kolovoza, Dani giba-

nice 7–8. kolovoza u Serdahelu, 21–22. kolovoza Dani luka u Donjoj Dubravi, 28–29. kolovoza Vino i tambure uz kalamperčice, Keresturski dani s prikazom „zlevanke“ u Keresturu 24–25. rujna i Dani žganaca i kukuruznih jela u Goričanu, također 24–25. rujna.

Osim predstavljanja jela, na festivalima će se prikazati i stari zanati, promicat će se ekološka hrana te hrvatski običaji i kultura.

Beta

Bizonjski zastupnik preminuo u teškoj prometnoj nesrići

Zbogom, Petar Prager!

Nevjerojatna i turobna vist je potresla cijelu Bizonju na početku tajedna. U teškoj prometnoj nesrići je preminuo 39-ljetni Petar Prager ki je bio ne samo zastupnik mjesne samouprave Bizonje nego i jako aktivni član bivšega jačkarnoga zbora Jorgovan i svestrani pomoćnik ako je išlo u sjevernogradišćanskom selu za hrvatske posle. Poznavali i volili su ga i u hrvatskom partnerskom selu Šenkovcu, zbog njegove otvorenosti, gostoljubivosti.

U ponedjeljak svojim motornim biciklom je nekrivično podlegao u sudaru s teretnim vozilom. Ostavio je za sobom tišinu i žalost cijeloj Bizonji, a prezmjerni udarac sudbine zadao je neutišljivu bol voljenoj hižnoj družici i dvim sinom. Pokojnomu željimo miran počivak, neka mu bude laka bizonjska zemljica, a žalujućoj rodbini izražujemo sužalovanje.

BAJA – U petak, 7. svibnja, u Klubu Odjela za hrvatski jezik pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji, poslije deset godina, na poziv profesora hrvatskoga jezika Živka Gorjanca, nazočnim bajskim Hrvatima te studentima i profesorima održao je ponovno susret pjesnika i slušatelja Marko Dekić koji je znatiželjnoj publici dao presjek svoga pjesništva. Sve to organizirali su spomenuti Odjel za hrvatski jezik i Hrvatska manjinska samouprava grada Baje. Bilo je lijepo slušati pjesme na svome jeziku u interpretaciji pjesnika Marka Dekića Bodoljša.

UNDA, KOLJNOF – Bermanje će biti u subotu (5. junija) u dotičnom selu za četire mlade. Fružina Farkaš, Vivien Fülöp, Tamaš Gati i Simoneta Preiner će se bermati, dokle u Koljnofu isti dan će se krizmati 12 dice u mjesnoj Hodočasnoj crikvi, početo od 15 uri.

Salantski recitatori

U organizaciji salantske osnovne škole, u svibnju je priređeno već tradicionalno kazivanje stihova na hrvatskom jeziku koje je okupilo sedamdesetak malih kazivača.

Natjecatelji su se okupili u prekrasnoj školskoj knjižnici o kojoj se brine knjižničarka Kata Sujović, te se natjecali u nekoliko kategorija; kategorija 1, 2, 3, 4, 5–6. i 7–8. razreda.

U kategoriji 1. razreda prva je bila *Irisz Szücs* koja je kazivala pjesmu Mladena Kušeca Tulipani; drugi *Dominik Kohut* s pjesmom Mladena Kušeca Što voli vjetar, a treći *Zsolt Kalányos* s pjesmom Zlate Kolaric-Kišur Moj zeko.

U kategoriji 2. razreda prvo mjesto pripalo je *Anadi Takár* s pjesmom Grigora Viteza Nema za mačke škole; drugo Anasztázii Soproni s pjesmom Stanislava Femenića Nezadovoljna mrkva, a treća je bila *Cintia Fekete* s pjesmom Stjepana Jakševca Kišobran.

U kategoriji 3. razreda prvi je bio *Márk Szomor* s pjesmom Stjepana Jakševca Kišobran; drugi *Barnabás Klemm* s pjesmom Ante Gardaša Snješkova bolest, a treći *Péter Lukács* s pjesmom Taksi za maštograd.

U kategoriji 4. razreda prvo mjesto pripalo je *Szabrina Rasztik* s pjesmom Grigora Viteza Na Majčin dan; drugi je bio *Mario Stanić* s pjesmom Grigora Viteza Lovačka priča, a treće su mjesto podijelile *Sára Dávid* s pjesmom Stanislava Femenića Nacrtao Zlatko mačka i *Gergő Orosz* s pjesmom N. Vujčić U školi.

U kategoriji 5–6. razreda prvo mjesto osvojio je *Máté Kelemen* s pjesmom Grigora

Viteza Kako živi Antuntun; drugo *Karmen Križić* s pjesmom Ratka Zvrka Grga Čvarak, a treće su mjesto podijelili *Edina Czukor* koja je kazivala pjesmu Stjepana Blažetina Zekin doručak te *Siniša Kovačević* s pjesmom Stjepana Jakševca Zadaća o pravdi.

U kategoriji 7–8. razreda prvo mjesto pripalo je *Dominiki Stanić* koja je kazivala pjesmu Dragutina Tadijanovića Dugo u noć, u zimsku bijelu noć; drugo *Lilli Szendrői* s pjesmom Dobriše Cesarića Balada iz predgrađa, dok su treće mjesto podijelili *Rita Müller* s pjesmom Odbjeg knjiga i *Viktorija Križić* s pjesmom Đuse Šimare Pužarova Polazak sutra. Ocjenjivači sud u sastavu: predsjednica Branka Pavić Blažetin, Eva Kapitány, Marica Ištoković, Rita Pavić i Mijo Štandovar nije imao lak zadatak.

Uime salantske Hrvatske samouprave učenicima i njihovim nastavnicama Evi Adam Bedić i Kati Sujović te ravnateljici ustanove Katalin Balogh prigodnim riječima obratio se predsjednik Mijo Štandovar. Sve nazočne pozdravila je i generalna konzulica Ljiljana Pancirov koja je sudjelovala priredbi s konzulicom za kulturu Katjom Bakijom potičući djecu na njegovanje hrvatskoga jezika. Osvjedočila se kako se u Salanti ulažu ne mali naponi u tom smjeru te obećala svoju svekoliku potporu nastojanjima Hrvata u Salanti.

Branka Pavić Blažetin

Crikveni nogometni derbi za ministranite

Petroviski dičaki nepobjedljivi

Na početku prošloga miseca, jur treći put, je priredjen nogometni derbi ministrantov svih tih sel ka po crikvenoj administraciji pripadaju Petrovom Selu. Mali nogometaši, domaćini Hrvatskih Šic, na mjesnom igrališću su dočekali športaše iz okolice, med kimi su čudami došli na biciklu. Mali i veliki, dičaki i divičice, mišane grupe su se strefile pri nogometu, ovisno od toga kade koliko dice je i koje starosti, ka služu na svetoy maši pri oltaru. Sve nazočne, ne samo igrače i igračice nego i brojne roditelje, navijače ter seoske načelnike

Pobjednička petroviska momčad

Hrabra grupa Nardancev

je pozdravio Tamás Várhelyi, petroviski farnik, ki je zaželjio svim dobru zabavu i fer igru. Himna je i ovput odsvirana kot i na svitski športski dogodjaji. Igrači Hrvatskih Šic, Petrovoga Sela, Keresteša (ovde su igrali i dva dičaki iz Gornjega Četara pokidob spomenuto selo nije moglo sastaviti cijelu ekipu), Pornove i Narde sve su napravili da im nastup bude uspješan. Nagrade zaslužnim mališanom je prikdao šički načelnik László Kovács. Na trećem mjestu su mikro-regionalni nogometni kup završili ministraniti iz Keresteša, drugi su nastali domaćini. Momčad Petrovoga Sela je ovput nastavila svoju uspješnu seriju kot i u minuli ljeti ter je mogla prikzeti medaliju i pokal pobjednika. Titula golmena je dodijeljena petroviskomu Davidu Meršiču ki je pred kratkim ukinuo svoj studij u sambotelskoj Športskoj školi. Petroviščani i drugačije su u prednosti pokidob odvud jako čuda talentiranih nogometašev pohadja treninge u susjednoj Eberavi, ali polag toga ostaje vrimenta i za dobrovoljnu službu u mjesnoj crikvi. U subotu, 5. junija, u Věpu se očekuje finale na regionalnoj razini, a 11. junija, u petak, u Csesztregu ćemo doznati koja nogometna momčad more najveć golov puknuti u mrežu, a s tim nastati najbolja med najboljimi.

-Tiho-

Foto: Tamás Várhelyi

Izradio: Dijana Kovaci
iz Ficehaza

Domaći igrači

Prva pričest hrvatske zajednice u Santovu

Hrvatska vjerska zajednica u Santovu, u nedjelju, 30. svibnja, priredila je svečanu Prvu pričest, koja je upriličena na nedjeljnoj hrvatskoj misi u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Ove je godine Prvu pričest primilo troje polaznika hrvatskog vjeronauka, učenika četvrtog razreda Hrvatske osnovne škole, koje je pripremila vjeroučiteljica Marica Jelić Mandić. Misno slavlje, koje je uljepšano prigodnim kazivanjem stihova, pjevanjem pučkoga crkvenog zbora u pratnji kantora Ferencá Búrányá, i nastupom školskoga tamburaškoga orkestra, predvodio je santovački župnik Imre Polyák, koji je prvopričesnicima ujedno podijelio i sakrament svete pričesti. Kao što je uobičajeno, svečanosti Prve pričesti nazočili su roditelji, rodbina i hrvatski vjernici iz Santova.

S. B.

Posjet Krasnom i Senju

Kako nas je obavijestio predsjednik Stipan Mandić, tročlano izaslanstvo Hrvatske manjinske samouprave, među njima i voditeljica folklorne skupine Zita Ostrogonac Kiss, od 24. do 25. travnja boravilo je u dvodnevnom posjetu Krasnom i Senju. Putovanje u Hrvatsku ostvareno je uz posredovanje generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, i osobno generalne konzulice Ljiljane Pancirov. Krasno, malo naselje smješteno u podnožju Velebita, koje je ime dobilo po krasu, kršu, što su Bunjevci preuzeli iz čakavskog dijalekta, poznato je i po svetištu Majke Božje od Krasna. U Krasnom su lijepo dočekani i ugošćeni, a bili su gosti Udruge «Čuvarice ognjišta Krasno», koja im je u društvenom domu prikazala nekadašnje tradicionalno prelo svoga zavičaja. Prema riječima Stipana Mandića, ono podsjeća na nekadašnje bunjevačko prelo u bačkim naseljima, kada su se u pokladno vrijeme okupljali po kućama, preli, pleli i radili druge ručne radove, uz pjesmu i druženje. Bilo je prilike i za razgovor, te međusobno upoznavanje i druženje, a vjeruju da bi se ova suradnja ubuduće, već prema mogućnostima, mogla i nastaviti. Drugog dana na poziv gradonačelnika posjetili su Gradski muzej u Senju, gdje ih je primila vrlo ljubazna ravnateljica, a s posebnim zanimanjem razgledali su Etnografsku zbirku «Bunjevci». Jednako tako razgledali su povijesne i kulturne znamenitosti grada Senja.

Na santovačkoj Vodici

Počele fatimske pobožnosti

Na santovačkoj Vodici i u župnoj crkvi, u četvrtak, 13. svibnja, proslavljen je blagdan Fatimske Gospe. Time su otvorene fatimske pobožnosti, koje će se održavati mjesečno do 13. listopada. Susret vjernika započeo je klanjanjem Presvetom oltarskom sakramentu, te molitvom državnog pomirenja i pokore, odnosno ispovijed na otvorenome pokraj Gospina kipa koje je predvodio santovački kapelan Zoltán Kiss. Danas Crkva želi istaknuti društvenu dimenziju pomirenja time što preporučuje obavljanje pokorničkog bogoslužja, gdje se okupljeni pokornici zajednički pripremaju za pojedinačnu ispovijed. Sakrament pomi-

renja i euharistije za zajedništvo i sklad među članovima kršćanske obitelji put je uzajamnog prihvaćanja. Međutim zbog kišnog vremena misno slavlje održano je u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, koje je, susluživši s više svećenika, predvodio Ernő Fülöp, kalački dekan i župnik središnje župe (kalačke katedrale), a okupilo se tristotinjak vjernika, većinom hodočasnika iz bližih i udaljenijih mjesta. Misa je uljepšana pjevanjem, koje je predvodio župni kantor Zsolt Sirok u pratnji na orguljama, među njima i pjevanjem hrvatskih pjesama. Na kraju je župnik Imre Polyák zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli dostojnom proslavljanju blagdana Fatimske Gospe, te najavio iduća slavlja na santovačkoj Vodici. Budući da pada na nedjelju, sljedeće misno slavlje na santovačkoj Vodici, 13. lipnja, koje će predvoditi kalački nadbiskup i metropolit Balázs Babel, umjesto uobičajenih 17 sati održat će se prijepodne u 10 sati. Do 13. listopada još će biti dvije promjene, naime, umjesto 13. rujna, fatimska pobožnost na santovačkoj Vodici bit će u nedjelju, 12. rujna, a listopadska pobožnost počinje u 15 sati. Župnik je najavio i zajedničko hodočašće bačkih Hrvata u Santovo, koje će se upriličiti u subotu, 7. kolovoza, na koje se očekuju i hodočasnici prijateljskih zajednica iz Hrvatske i Vojvodine (Srbije).

S. B

Poslije 46 ljet

Maturalni sastanak u Pinčenoj dolini

Predzadnjega petka majuša gdo se je slučajno u škurini približavao Pinčenom trokutu polag negdašnjega petroviskoga graničnoga prijelaza, lako je mislio da je zašao na neku noćnu feštu. Mjesni tamburaši Koprive jur čvrsto su probali zagrijati mužikom publiku i invitarati sve nazočne na jačenje.

Domaćica Ana Milišić-Horvat je pozvala u njevu hitnju a i u svoje rodno selo bivše školske tovaruše iz budimpeštanske Hrvatskosrpske gimnazije, s kimi skupa je pred 46-

imi ljeti maturirala. Kako nam je rekla, na 40. sastanku su se dogovorili bivši dijaci da će se odonda svako ljetom najti na drugom mjestu.

Iako je vrime malo pokvarilo predviđjene plane, tako slutimo da će petroviski boravak svim gostom ostati u trajnom spominku, suprot hladne noći još po zvanarednom gostoprimstvu, kulinarstvu ter i po dobroj atmosferi a i odličnom društvu.

-Tiho-

Dalmatinska večer u Šeljinu

U organizaciji šeljinske Hrvatske samouprave, u šeljinskome Draškovićevu dvorcu četvrti put je priređeno Dalmatinsko veče. Ove godine to se zbilo 22. svibnja. Uza slastice dalmatinskoga stola nastupio je KUD iz Grubišnog Polja s dalmatinskim plesovima te Klapa Romansa iz Biograda na Moru. Ulaskom u dvorište dvorca koji me je doista uveo u dalmatinsko ozračje, te dimom s roštilja naših vrsnih kuhara Šandora Matorica i našeg Ive Krajačića iz Grubišnog Polja, točnije Srednje škole Bartola Kašića i njihovih pomagača, osjećali smo se kao na obalama najljepšeg mora na svijetu. Ivo je izvrstan majstor kuhar, a kada se to znanje združi s umijećem Šandora Matorica, nema im premca. Ružmarin, maslinovo ulje, pozornica, a na njoj dalmatinska klapa, ne na balkonu, ni ispod skala, ali ipak u Šeljinu. Okupljene je pozdravio uime organizatora šeljinske Hrvatske samouprave njezin predsjednik Đuso Dudaš, posebno pozdravljajući voditelja Turističke zajednice grada Biograda na Moru Ivu Eškiñju, koji je pomogao u ostvarenju ove večeri. Naime Đuso Dudaš i gospodin Eškiñja upoznali su se prilikom ožujskog posjeta izaslanstva grada Šeljina i izaslanstva grada Grubišnog Polja Biogradu na Moru. Ta dva grada sudjeluju u ostvarenju zajedničkih programa, pa su Grubišnopoljci u tu suradnju uključili i svoj zbratimljeni grad Šeljin. Da se krenulo s idejama i prijateljstvom, dokaz je i posjet jedne delegacije grad Šeljina gradu Biogradu na Moru, i to 4. lipnja.

Među gostima bila je generalna konzulica iz Pečuha Ljiljana Pancirov, predstavnice veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, diplomatkinje Carmen Floršić i Silvija Malnar, voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, ravnatelj Srednje škole Bartola Kašića Jozo Matošević..., te svi oni koji su uobičajeno na šeljinskim hrvatskim okupljanjima.

Za dobro raspoloženje koje su omogućili izvrsni kuhari, predjelom što ga je činio rižoto od dagnji, te glavnim jelom ribom s gradela, a u prilogu krumpir pomiješan s blitvom na dalmatinski način te kao desert pržene girice, brinuli su se Orkestar Pinkica iz Petrovoga Sela te Klapa Romansa. Priredba Dalmatinsko veče sastavni je dio niza programa ovogodišnjih Dana Ormánsága, kaže nam šeljinski gradonačelnik Attila Nagy koji je također nazočio večeri. Dani su ove godine održani od 22. do 23. svibnja, a uza spomenutu večer održano je i državno natjecanje u pjevanju narodnih pjesma, te izložba suvremenih ciganskih slikara vjerske tematike, međunarodni ekumenski omladinski sastanak, niz programa, plesačnice, kušanje karakterističnih jela ovoga kraja, učenje narodnih pjesama, jahanje u kampu Hársfa, pecanje, koncert, prikaz starih zanata...

bpb

Natjecaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj

Hrvatska državna samouprava raspisuje natjecaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Uvjeti:

- završeni fakultet u Mađarskoj ili Hrvatskoj
- posjedovanje znanstvenoga stupnja
- dobro poznavanje hrvatskoga i mađarskoga jezika
- informatičko obrazovanje na razini korisnika
- višegodišnje iskustvo u znanstveno-istraživačkim i organizacijskim poslovima
- mađarsko državljanstvo

Osim općih uvjeta za zasnivanje radnoga odnosa *kandidati* uz prijavu *prilažu*:

- životopis (opći podaci, podaci o školovanju, dosadašnja zaposlenja, sažet opis znanstvenoga i stručnoga rada)
- potvrđnicu o stečenome znanstvenom stupnju
- popis znanstvenih i stručnih radova
- potvrdu o nekažnjavanju

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, na rok od pet godina, imenuje Skupština Hrvatske državne samouprave. Plaća: po dogovoru.

Rok za podnošenje prijave je 30 dana od objave natječaja.

Prijave s dokumentacijom podnose se na adresu: Hrvatska državna samouprava Országos Horvát Önkormányzat 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24 Tel./faks: 303 - 6093

E-mail: hrsamouprava(at)chello.hu

Zakašnjele prijave i prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati.

O rezultatima izbora kandidati će biti obaviješteni u zakonskome roku.

LUKOVIŠĆE – U organizaciji lukoviške mjesne samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije i Uprave muzeja Šomođske županije, u Lukovišću se 4. lipnja ustrojava VIII. regionalni susret južnog Podunavlja, Saveza zavičajnih kuća u Mađarskoj i priređuje svečano otvorenje obnovljene Zavičajne kuće. Zanimljiva predavanja, popratni programi, svečano otvorenje i izložbe čekaju sve Lukovišćane i goste.

BATA – Manjinske samouprave grada Bate, grčka, hrvatska i srpska, te Centar za kulturu Barátság 5. lipnja priređuju IV. Narodnosne dane u Bati. Nakon bogatoga kulturno-folklornog programa, u sklopu kojega se predstavlja i KUD Zorica iz Erčina, slijedi bal uza svirku «Orašja» iz Vršende.

Pravilnik o uvjetima dodjele odličja „Za baranjske Hrvate“

Hrvatska samouprava Baranjske županije 20. travnja 2009. utemeljila je odličje kojim se priznaje istaknuta djelatnost za hrvatsku narodnost u Baranji na polju izgradnje, očuvanja i razvijanja nacionalne samosvojnosti. Naziv odličja: Za baranjske Hrvate. Pri dodjeli odličja uzima se u obzir:

- zaštita manjinskih prava, posebno u djelatnosti narodnosnih samouprava
- njegovanje, istraživanje i obrađivanje kulturnih i vjerskih običaja, te djelatnost radi njihova prenošenja
- podupiranje narodnosnoga školstva na svim stupnjevima i područjima obrazovnog sustava
- širenje uporabe hrvatske riječi
- djelatnost na polju mladeži
- umjetnička djelatnost, posebno uključivanjem hrvatskoga življa u malim baranjskim naseljima.

Prijedloge za dodjelu odličja mogu dati:

- manjinska samouprava
- obrazovna ustanova
- narodnosna udruga, zajednica
- kulturna ustanova
- pojedinac.

Odličje se godišnje može dodijeliti: jednoj osobi i jednoj zajednici. Uz odličje se daje i novčana nagrada: 50.000 Ft, svota koju će Hrvatska samouprava Baranjske županije osigurati u svome godišnjem proračunu.

Odličje se predaje: na svagdašnji Dan Hrvata Baranjske županije. Predlagati se može od 1. lipnja do 31. kolovoza. O dodjeli odličja odlučuje Vijeće Hrvatske samouprave Baranjske županije većinom glasova.

Sastanak hrvatske katoličanske mladine u Zadru s Gradišćanci

Dio mladih Gradišćanceva sa zadarskim biskupom Želimirom Puljićem i jurskim kanonikom, našim glavnim organizatorom dr. Jivom Šmatovićem

Na ovoljetošnji susret katoličanske mladine u Zadar su bili pozvani i Gradišćanski Hrvati iz Ugarske, 8. i 9. maja. Naš glavni organizator u Ugarskoj je bio kanonik u Juri dr. Jive Šmatović, ki ima uske veze sa Zadarskom biskupijom. Oni su dostali pozivnicu da bi imali mogućnost i Gradišćanski Hrvati ljetos sudjelovati na ovom sastanku, kade je bilo nazoči kih 30 000 mladih vjernikov. Tako se je 8. maja, u subotu, na put prema Zadru sve skupa 45 osob ganulo iz naših gradišćanskih sel, iz Bizonje, Kemlje, Hrvatskoga Židana, Plajgora, Unde i Petrovoga Sela.

Kroz godinasto vrime smo dospili u dalmatinski grad kade su nas jur čekali kod ulaza varoša volonteri i policija, ki su nam pokazali put. Svaki auto i autobus je imao svoju posebnu kartu i tako su organizatori znali kamo nas moraju peljati, kade imamo parkirališće. Godina je nam pokvarila pogledanje znamenitosti grada, zato smo morali u auti dočekati dokle se je ganula prošecija od Staroga grada do športskoga centra Višnjik. U

športskom centru pod vedrim nebom se je služila sveta maša. Prvič su bili pozdravljeni svi sudioniki od crkvene i komunalne strane. Zatim je bila skupna krunica. U 18 uri je bila sveta maša ziz biskupi cijele Hrvatske i ziz farniki ki su došli iz inozemstva. Mladina je bila došla iz Hrvatske, Ugarske, Austrije, Švicarske i Argentine. „*Ja sam trs, a vi ste šiba*“ – bilo je geslo ovoga sastanka. U svojoj prodiki je zadarski nadbiskup Želimir Puljić istaknuo da vidi u ovoj mladini budućnost Crkve, i nas je hrabrio da ostanemo na ovom putu i da očuvamo svoje kršćanstvo. Po maši sve biskupije su bile razdijelene na različne fare. Mi Gradišćanci smo bili smješćeni u Fari Sv. Stošije, to je glavna zadarska fara. Noćevali smo kod familijov, ke su nas srdačno i ljubezno primile.

Drugi dan u crkvi Sv. Stošije je bilo skupno druženje, molitva, pjevanje. U 11 uri smo imali svetu mašu ziz zadarskim nadbiskupom Želimirom Puljićem. Glavni govornik je u pozdravni riči posebno istaknuo nas Gradišćanske Hrvate i zahvalio da smo iz tako dalekoga puta došli u Zadar. Uza to je pohvalio i našega dušobrižnika, peljača dr. Jivu Šmatovića kako iskreno je govorio pri maši na hrvatskom jeziku, a zaželjio mu još mnogo uspjehov ter da ovako lipo pelja „svoje ovčice“ na Kristuševom putu. Po objedu smo još razgledali znamenitosti grada (katedralu, morske orgulje, placu itd.) i samo zatim smo krenuli domom.

Mislim da svaki diozimatelj ki je imao priliku biti nazočan na ovom susretu, dostao je velik doživljaj, zato smo i obećali, ako će biti mogućnosti, onda ćemo se sastati i 2012. ljeta u Sisku. *Zita Horvat*

KAPOŠVAR – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kapošvara, na čelu s Tiborom Čučem, 6. lipnja će biti održan Dan hrvatske kulture. Priredba započinje u 15 sati misom na hrvatskom jeziku u crkvi Sv. Margite. Također u crkvi, u izložbenim prostorijama, uredit će se izložba hrvatskih narodnih nošnji. Kulturni program počinje u 17 sati u Konjičkome klubu Meistro (kod ulaza Keceli). Nastupit će Pjevački zbor Duga iz Kapošvara, KUD iz Šandrovca, a koncert pjevača iz Hrvatske Darka Domjana počinje od 19 sati.

VARAŽDIN – U okviru najavljenoga drugog natječaja za podnošenje projektnih prijedloga na IPA Program prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska 2007–2013, u ponedjeljak, 7. lipnja 2010. godine, u Varaždinu održat će se Partner Search Forum. Cilj je Partner Search Forumu na jednome mjestu okupiti sve potencijalne prijavitelje projektnih prijedloga na drugi natječaj u okviru IPA Programa prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska 2007–2013. koji nemaju prekogranične partnere ili žele proširiti i nadopuniti svoje projektne ideje. Partner Search Forum održat će se u Varaždinu u Hotelu Turist, Aleja kralja Zvonimira 1, s početkom u 10 sati. Za sudjelovanje potrebno je registrirati se najkasnije do petka, 21. svibnja 2010. godine, na sljedeći e-mail: conference@hu-hr-jts.com.